

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR BANKO LUMINOR BANK AS GINČO NAGRINĖJIMO**

2020 m. sausio 8 d. Nr. 242-10
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriame pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir *Luminor Bank AS*, veikiančio per skyrių Lietuvoje, (buvęs *Nordea Bank AB*) (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2014 m. gruodžio 11 d. pareiškėjas su banku sudarė prašymą-sutartį, pagal kurią bankas pareiškėjui išdavė *MasterCard Platinum* kortelę su kredito limitu (toliau – sutartis), kurios neatskiriama dalis yra Kredito limito „Mastercard“ mokėjimo kortelės sąskaitoje teikimo fiziniams asmenims taisyklės (toliau – Taisyklės) ir pagal kurią bankas įsipareigojo suteikti pareiškėjui kredito limitą, o pareiškėjas įsipareigojo sutartyje nustatytais terminais ir sąlygomis naudotis suteiktu kredito limitu, atlikti periodinius panaudoto kredito limito gražinimus.

2019 m. rugsėjo 24 d. pareiškėjas, įvertinęs tarp šalių pasirašytos sutarties ir Taisyklių nuostatas, kreipėsi į banką ir nurodė, kad nesutinka su Taisyklių 2.3 papunktyje įtvirtintomis sąlygomis, kuriose yra numatyta, kad „sąskaitoje esančios lėšos bei suteiktas kredito limitas gali būti naudojami mokėjimo operacijoms atlikti. Iš sąskaitos negali būti atliekami lėšų pervedimai, pinigų išgryninimas ne Bankomatuose“. Pareiškėjo teigimu, šios Taisyklių nuostatos riboja jam suteiktą teisę disponuoti vartojimo kredito limitu suma.

2019 m. rugsėjo 27 d. bankas pateikė atsakymą į pareiškėjo kreipimąsi, kuriame nurodė, kad „Bendrųjų taisyklių 5 punkte yra nustatyta, kad kreipdamasis dėl Paslaugos ir (arba) sudarydamas Paslaugų teikimo sutartį Klientas sutinka su Bendrosiomis taisyklėmis, Paslaugų teikimo sąlygomis ir Kainynu. Kredito limito „Mastercard“ mokėjimo kortelės sąskaitoje teikimo fiziniams asmenims taisyklių (Paslaugų teikimo sąlygos) 2.3 punktas nustato, kad sąskaitoje esančios lėšos bei suteiktas kredito limitas gali būti naudojami mokėjimo operacijoms kredito kortele atlikti, o taip pat iš sąskaitos negali būti atliekami lėšų pervedimai, pinigų išgryninimas ne Bankomatuose“. Dėl šios priežasties bankas nurodė, kad toks yra šios banko teikiamos paslaugos funkcionalumas, ir kreipdamasis dėl šios paslaugos teikimo pareiškėjas sutiko su šiomis sąlygomis, todėl bankas negalėjo patenkinti pareiškėjo prašymo. Pareiškėjas su tokiu banko priimtu sprendimu nesutiko, todėl tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėjas nurodė nesutinkantis su banko priimtu sprendimu. Pareiškėjo teigimu, banko teikiama sąskaitos kreditavimo paslauga neatitinka Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatyme (toliau – VKĮ) nustatytų reikalavimų. Pareiškėjas nurodo, kad bankas yra nustatęs neproporcingus ribojimus kredito gavėjo galimybei disponuoti jam suteikta vartojimo kredito limitu suma. Pareiškėjas nurodė, kad tokie banko ribojimai prieštarauja VKĮ 2 straipsnio 9 dalyje nurodytai sąskaitos kreditavimo sutarties sąvokai. Pareiškėjas pažymėjo, kad šiame VKĮ straipsnyje yra nurodyta, kad sąskaitos kreditavimo sutartis yra aiškiai išreikšta vartojimo kredito sutartis, pagal kurią vartojimo kredito davėjas vartojimo kredito forma suteikia vartojimo kredito gavėjui galimybę disponuoti lėšomis viršijant esamą vartojimo kredito gavėjo sąskaitos likutį. Pareiškėjas nurodo, kad žodis „disponuoti“ reiškia turėti savo žinioje, valdyti, tačiau Taisyklių 2.3 papunktyje yra įtvirtinta, kad vienintelis būdas disponuoti sąskaitoje esančioms lėšomis yra pasinaudoti mokėjimo kortele. Pareiškėjo nuomone, būtent toks reikalavimas suvaržo jo,

kaip vartojimo kredito gavėjo, galimybę laisvai disponuoti vartojimo kreditu neviršijant vartojimo kredito limitu.

Pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką taip pat akcentavo ir tai, kad toks banko ribojimas taip pat neatitinka ir Lietuvos banko Priežiūros tarnybos direktoriaus 2015 m. balandžio 27 d. sprendimu Nr. 241-69 patvirtintose Vartojimo kredito teikimo gairių (redakcija nuo 2017 m. spalio 2 d.) (toliau – Gairės) 6.3 papunktyje pateikto Lietuvos banko išaiškinimo, kur yra nustatyta, kad viena iš sąlygų vienkartiniam kreditingumo vertinimui prieš sudarant vartojimo kredito sutartį yra ta, kad vartojimo kredito gavėjas gali pasinaudoti vartojimo kredito sutartyje nustatytu vartojimo kredito limitu arba jo dalimi be atskiro nurodymo arba prašymo suteikti kredito limitu dalį, t. y. jis įgyja teisę disponuoti visa jam suteikta vartojimo kredito limitu suma. Pareiškėjo nuomone, atsižvelgiant į anksčiau pateiktus Lietuvos banko išaiškinimus, jam, kaip vartojimo kredito gavėjui, turėtų būti sudaryta teisė laisvai teisėtai būdais ir laikantis teisės aktuose nustatytų reikalavimų disponuoti jam suteikta kredito limitu suma. Dėl šių priežasčių pareiškėjas prašė rekomenduoti bankui nutraukti neproporcingų sąskaitos kreditavimo paslaugos ribojimų taikymą.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi bankas nurodė nesutinkantis su pareiškėjo reikalavimu ir prašo jį atmesti. Banko teigimu, „sudarydamas sutartį pareiškėjas patvirtino, kad susipažino ir sutiko su kitomis sudėtinėmis sutarties dalimis, t. y. Bendrosiomis taisyklėmis, Paslaugų teikimo sąlygomis ir Kainynu“. Bankas nurodo, kad Taisyklių 2.3 papunktyje yra įtvirtintos aiškios nuostatos dėl banko teikiamos paslaugos funkcionalumo, o pareiškėjas, kreipdamasis dėl šios paslaugos teikimo, sutiko su šiomis sąlygomis.

Bankas pažymi ir tai, kad jis nesutinka su pareiškėjo nurodomomis aplinkybėmis, kad toks teikiamos paslaugos funkcionalumas prieštarauja VKĮ ir Gairėse įtvirtintoms nuostatomis. Banko teigimu, vartojimo kredito teikimą reguliuojantys teisės aktai nedraudžia šalims susitarti dėl tam tikrų disponavimo kredito lėšomis ribojimų. Banko teigimu, šiuo atveju sutartyje nustatyti ribojimai lemia palankesnę palūkanų skaičiavimo mechanizmą. Bankas pabrėžia, kad jis nevaržo pareiškėjo galimybės naudotis visa pagal sutartį suteikta kredito limitu suma, tačiau ja pareiškėjas gali naudotis tik sutartyje numatytu būdu – suteiktas kredito limitas gali būti naudojamas mokėjimo operacijoms kredito kortele atlikti ir išgryninant lėšas bankomatuose.

Papildomai bankas pažymėjo ir tai, kad jis siūlo klientams kelių rūšių mokėjimo korteles, kai suteikiamas kredito limitas kortelės sąskaitoje, kurios skiriasi savo kainodara ir funkcionalumu. Banko teigimu, klientai, įvertinę skirtingus pasiūlymus, gali pasirinkti jų poreikius atitinkančią kortelę, nes bankas taip pat siūlo mokėjimo korteles, kai sąskaitoje esančios lėšos ir suteiktas kredito limitas gali būti naudojami ir kitais būdais. Bankas pažymi, kad pareiškėjas yra laisvas pakeisti šiuo metu turimą mokėjimo kortelę ir pasirinkti jam labiausiai tinkančią paslaugą.

Atsižvelgdamas į visa tai, bankas mano, kad jo priimtas sprendimas yra pagrįstas ir neprieštaraujantis teisės aktų nuostatomis, todėl pareiškėjo reikalavimas turi būti atmestas.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl dalies įsipareigojimų pagal kredito sutartį vykdymo, t. y. dėl sutartyje nustatytų kredito limitu naudojimo būdų pagrįstumo.

Atsižvelgiant į nagrinėjamo ginčo pobūdį ir pareiškėjo banko atžvilgiu keliamą reikalavimą, pažymėtina, kad, pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.156 straipsnio 1 dalį, šalys, vadovaudamosi sutarties laisvės principu, gali laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises ir pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) ir formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė.

CK 6.4 straipsnyje yra reglamentuota, kad kreditorius ir skolininkas privalo elgtis sąžiningai, protingai ir teisingai tiek prievolės atsiradimo ir egzistavimo, tiek ir jos vykdymo ar pasibaigimo metu. CK 6.38 straipsnyje įtvirtinti prievolių vykdymo principai: 1) prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais; 2) jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus; 3) kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis). Analogiški reikalavimai nustatyti ir dėl sutarčių vykdymo. Pavyzdžiui, pagal CK 6.158 straipsnio 1 dalį, kiekviena sutarties šalis, turėdama sutartinių santykių, privalo elgtis sąžiningai.

Vartojimo kredito sutarties vykdymą reglamentuoja VKĮ. VKĮ 2 straipsnio 9 dalyje yra nustatyta, kad sąskaitos kreditavimo sutartis yra aiškiai išreikšta vartojimo kredito sutartis, pagal kurią vartojimo kredito davėjas vartojimo kredito forma suteikia vartojimo kredito gavėjui galimybę disponuoti lėšomis viršijant esamą vartojimo kredito gavėjo sąskaitos likutį. Gairių 6.1 papunktyje yra nustatyta, kad vartojimo kredito davėjo teikiama paslauga – vartojimo kredito sutartis, kurioje nustatomas vartojimo kredito limitas, yra reglamentuojama VKĮ. VKĮ 2 straipsnio 9 dalyje sąskaitos kreditavimo sutartis apibrėžta kaip aiškiai išreikšta vartojimo kredito sutartis, pagal kurią vartojimo kredito davėjas vartojimo kredito forma suteikia vartojimo kredito gavėjui galimybę disponuoti lėšomis viršijant esamą vartojimo kredito gavėjo sąskaitos likutį. Gairių 6.3 papunktis taip pat numato ir tai, kad sąskaitos kreditavimo sutarties atveju vartojimo kredito gavėjo kreditingumas galėtų būti vertinamas vieną kartą, t. y. prieš sudarant vartojimo kredito sutartį, jeigu yra tenkinamos visos šios sąlygos: 1) vartojimo kredito gavėjas gali pasinaudoti vartojimo kredito sutartyje nustatytu vartojimo kredito limitu arba jo dalimi be atskiro nurodymo arba prašymo (kreipimosi) suteikti (išmokėti) kredito limito dalį, t. y. jis įgyja teisę disponuoti visa jam suteikta vartojimo kredito limitu suma; 2) panaudotą vartojimo kredito limito dalį arba visą vartojimo kredito limitu sumą vartojimo kredito gavėjas turi teisę gražinti per visą vartojimo kredito sutarties galiojimo laikotarpį, kuris neturėtų būti ilgesnis už laikotarpį, naudotą apskaičiuojant vartojimo kredito limitu dydį; 3) vartojimo kredito sutartyje nustatytos konkrečios vartojimo kredito gražinimo sąlygos, kurios vienodai taikytinos visai arba daliai panaudoto vartojimo kredito limitu sumos, t. y. nesvarbu, kokia lėšų suma, neviršijančia vartojimo kredito limitu dydžio, pasinaudojo vartojimo kredito gavėjas. Svarbu pažymėti, kad Gairių 6.3 papunktyje yra paaiškinama VKĮ 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta pareiga įvertinti kreditingumą, kuri turi būti atliekama iki vartojimo kredito sutarties sudarymo momento. Tuo tarpu vartojimo kredito sutarties sąlygos nustatytos VKĮ 11 straipsnyje, kurio 6 dalyje yra reglamentuota, kad šio įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nurodytoje sąskaitos kreditavimo sutartyje aiškiai ir glaustai nurodoma: 1) kredito rūšis; 2) vartojimo kredito davėjo ir, jei taikoma, vartojimo kredito tarpininko pavadinimas ir buveinės adresas; vartojimo kredito gavėjo ir vartojimo kredito tarpininko, jei taikoma ir jis yra fizinis asmuo, vardas ir pavardė, gyvenamosios vietos adresas; 3) vartojimo kredito sutarties trukmė ir vartojimo kredito gražinimo terminas (kai jie nesutampa); 4) bendra vartojimo kredito suma *ir vartojimo kredito lėšų išmokėjimo sąlygos*.

Sistemiškai ir lingvistiškai aiškinant tiek teisės aktuose, tiek ir Gairėse įtvirtintas nuostatas, svarbu yra pabrėžti, kad įstatymų leidėjas yra nustatęs aiškų sąskaitos kreditavimo sutarties apibrėžimą, kuriame nustatyta, kad tai yra aiškiai išreikšta vartojimo kredito sutartis, pagal kurią vartojimo kredito davėjas vartojimo kredito forma suteikia vartojimo kredito gavėjui galimybę disponuoti lėšomis viršijant esamą vartojimo kredito gavėjo sąskaitos likutį. Iš VKĮ pateikto sąskaitos kreditavimo sutarties apibrėžimo matyti, kad nagrinėjamu atveju įstatymų leidėjas nenumato imperatyvių nuostatų, koku būdu kredito gavėjas gali pasinaudoti teise disponuoti vartojimo kredito davėjo suteiktu vartojimo kreditu, t. y. nėra numatyta, kokiais būdais vartojimo kredito davėjas turi suteikti teisę vartojimo kredito gavėjui naudoti kredito limitą, todėl kiekvienas vartojimo kredito davėjas gali pasiūlyti įvairius produktus su specialiomis sutarties sąlygomis. Dėl šios priežasties galima daryti išvadą, kad nagrinėjamu atveju šalys, vadovaudamosi CK 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu sutarties laisvės principu, gali savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises ir pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams, t. y. šalys nagrinėjamu atveju gali savo nuožiūra nustatyti, kokiais būdais vartojimo kredito gavėjas gali pasinaudoti jam suteiktu vartojimo kreditu (VKĮ 11 straipsnio 6 dalies 4 punktą).

Vertinant visus Lietuvos bankui pateiktus duomenis, pažymėtina, kad pareiškėjas bankui

kelia reikalavimą nutraukti neproporcingų sąskaitos kreditavimo paslaugos ribojimų taikymą, t. y. pareiškėjas nesutinka su sutartyje nustatytais ribojimais, koku būdu jis gali pasinaudoti banko suteiktu vartojimo kreditu. Pareiškėjas nurodo, kad jam, kaip vartojimo kredito gavėjui, turtėtų būti sudaryta teisė laisvai teisėtai būdais ir laikantis teisės aktų reikalavimų disponuoti suteiktu vartojimo kreditu. Nesutikdamas su pareiškėjo reikalavimu, bankas nurodo, kad vartojimo kredito teikimą reguliuojantys teisės aktai nedraudžia šalims susitarti dėl tam tikrų disponavimo kredito lėšomis ribojimų. Banko teigimu, nagrinėjamu atveju šalys susitarė, kokiais būdais pareiškėjas gali disponuoti banko suteiktu vartojimo kreditu, todėl bankas nurodė, kad nesutinka su pareiškėjo pateiktu reikalavimu.

„Luminor“ paslaugų teikimo bendrųjų taisyklių (toliau – Bendrosios taisyklės) 5 punkte yra nustatyta, kad „kreipdamasis dėl Paslaugos ir (arba) sudarydamas Paslaugų teikimo sutartį Klientas sutinka su Bendrosiomis taisyklėmis, Paslaugų teikimo sąlygomis ir Kainynu“. Bendrųjų taisyklių 6 punkte yra numatyta, kad „Bendrosios taisyklės, Paslaugų teikimo sąlygos ir Kainynas yra neatskiriama Paslaugų teikimo sutarties dalis“. Taisyklių 2.3 papunktyje yra nustatyta, kad „jeigu Prašyme-sutartyje nenustatyta kitaip, išduodant Kredito kortelę „Mastercard Platinum“, pagrindinės kortelės turėtojui atidaroma Sąskaita, kurioje yra suteikiamas Kredito limitas ir kuri naudojama Kortele atliktoms mokėjimo operacijoms apskaityti. Į Sąskaitą gali būti įnešamos ar pervedamos lėšos, Sąskaitoje esančios lėšos bei suteiktas Kredito limitas gali būti naudojami Mokėjimo operacijoms Kredito kortele atlikti. Iš Sąskaitos negali būti atliekami lėšų pervedimai, pinigų išgryninimas ne Bankomatuose. Kredito limitas yra suteikiamas laikotarpiui nuo Kortelės išleidimo dienos iki jos galiojimo pabaigos. Panaudota Kredito limitu dalis atsistato suma, kuria Kredito limitas yra padengiamas. Bet kokia suma, perversa į Sąskaitą, kurioje suteiktas Kredito limitas, pirmiausia bus naudojama panaudoto Kredito limitu dengimui“.

Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų matyti, kad pareiškėjas 2014 m. gruodžio 11 d. kreipėsi į banką ir pateikė prašymą-sutartį išduoti *MasterCard Platinum* kredito kortelę. Sutartyje pareiškėjas savo parašu patvirtino, kad susipažino, suprato ir sutiko su sutarties sąlygomis bei gavo sutartį, Banko paslaugų teikimo bendrąsias taisykles, *MasterCard Platinum* kortelių išleidimo ir naudojimosi sąlygų aprašą privatiems asmenims ir kainyną. Vertinant tarp šalių pasirašytos sutarties ir Taisyklių nuostatas, svarbu pažymėti, kad pareiškėjas pateikė prašymą sudaryti konkrečią sutartį ir išduoti jam būtent *MasterCard Platinum* mokėjimo kortelę nustatytais sąlygomis, todėl šalys, sudarydamos sutartį, aiškiai susitarė, kad nagrinėjamu atveju sąskaitoje esančios lėšos bei pareiškėjui suteiktas kredito limitas gali būti naudojami mokėjimo operacijoms kredito kortele atlikti, tačiau iš sąskaitos negali būti atliekami lėšų pervedimai ir pinigų išgryninimas ne bankomatuose. Lietuvos banko vertinimu, būtent tokias sutarties sąlygas prisiėmė tiek pareiškėjas, tiek ir bankas, todėl nagrinėjamu atveju bankas pagrįstai, pagal teisės aktų ir tarp šalių sudarytos sutarties nuostatas, pareiškėjui taikė Taisyklėse nustatytus kredito kortelėje esančių lėšų panaudojimo būdus.

Be to, iš pateiktų duomenų taip pat matyti ir tai, kad bankas nurodo, jog bankas siūlo klientams kelių rūšių mokėjimo korteles, kurios skiriasi savo kainodara ir funkcionalumu, t. y. šiuo atveju klientai, įvertinę savo poreikius, gali pasirinkti, kokiais būdais nori, kad būtų naudojamas kredito limitais. Taigi šios aplinkybės taip pat suponuoja išvadą, kad jei pareiškėjo netenkina sutarties pagrindu nustatyti kredito kortelėje esančių lėšų panaudojimo būdai, pareiškėjas, laisva valia įvykdęs visus sutartyje nustatytus įsipareigojimus, turi teisę atsisakyti banko teikiamos paslaugos, pakeisti turimą mokėjimo kortelę ir pasirinkti jo poreikius labiausiai atitinkančią paslaugą.

Taigi, įvertinus visas išdėstytas aplinkybes, darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju bankas laikėsi tiek teisės aktuose, tiek ir tarp šalių pasirašytoje sutartyje nustatytų reikalavimų, todėl pareiškėjo reikalavimas rekomenduoti bankui nutraukti neproporcingų sąskaitos kreditavimo paslaugų ribojimų taikymą yra nepagrįstas, todėl atmestinas. Pažymėtina, kad teisėta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (CK 6.189 straipsnio 1 dalis).

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius